

POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep,
0031 OSLO

Deres referanse
2013/2185

Vår referanse
2013/02937-5 011.2

Dato
09.09.2013

Høring - NOU 2013:9 Ett politi - rustet til å møte fremtidens utfordringer

Innledning

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsforslag av 21. juni 2006, NOU 2013:9. Ett politi – rustet til å møte fremtidens utfordringer (Politianalysen), som ble oversendt fra Politidirektoratet 1. juli 2013.

Romerike politidistrikt har gjennomgått Politianalysen. Vi har i denne forbindelse opprettet en arbeidsgruppe bestående av representanter fra ulike driftsenheter. Det har vært lagt vekt på å få en bred sammensetning av arbeidsgruppen slik at alle fagområder har vært representert. Politianalysen og politidistriktets høringsuttalelse har også vært behandlet i distriktets ledermøte.

Vi kommenterer de enkelte forslag etter samme systematikk som i analysen.

Innledningsvis bemerkes at utvalget ikke besøkte Romerike politidistrikt. Vi er ett av svært få politidistrikter som har en driftsenhet med tunge nasjonale oppgaver, Gardermoen politistasjon. I vår uttalelse, under punktet struktur og organisering, utdyper vi derfor en del utfordringer knyttet denne driftsenheten.

Oppgaveportefølje, Politianalysens kapittel 11

Innledende betraktninger om prinsippet om at politiet skal ha et sivilt preg

I kapittel 11 redegjøres det for at den brede oppgaveporteføljen til politiet fører til at det blir mindre tid og ressurser til kjerneoppgavene, og løsningen vil være å fjerne en del av de oppgavene som ikke nødvendigvis må løses av politiet. Vi savner imidlertid en overordnet vurdering av betydningen av at politiet kun skal behandle kjerneoppgavene. Hva slags politi vil vi da få? Er det et slikt politi vi vil ha i Norge?

Ved å følge utvalgets innstilling vil politiet bli operativt og beredskapsmessig mer effektivt og i større grad et "aksjonspoliti". Politirolleutvalget (NOU 1981:35 og NOU 1987:27) la til

Romerike politidistrikt

politimesteren

grunn 10 ulike grunnprinsipper for norsk politi, blant annet at politiet skal ha et sivil preg. Prinsippet om sivile preg ble stadfestet i Stortinget i 1992 og videreført senest i 2005.

Gjennom forvaltningsoppgavene og de sivile gjøremål treffer vi befolkningen på en rekke andre områder enn i rent polisiære oppdrag. Slik får vi en viktig og nyttig tilleggsarena for å yte service og skape tilitt hos publikum. Det fremgår også av St. mld. nr. 22 (Politireform 2000) at en måte å ivareta det sivile preget er å la politiet ivareta oppgaver utover ordens- og straffesaksarbeidet, og at slike oppgaver bidrar til å skape et godt og tillitsfullt klima mellom politi og publikum. Disse oppgavene innebærer dessuten at et bredt samspill med publikum er avgjørende for en effektiv forebygging og bekjempelse av kriminalitet. Særlig har vi de siste årene utviklet forvaltningsoppgavene til å bli et effektivt verktøy for å forebygge og bekjempe kriminalitet (for eksempel gjennom utvisning, tilbakekall av førerkort eller våpenkort, kontrollere brukthandlere og følge opp vakselskaper)

Politianalysen problematiserer i liten grad at et aksjonspoliti kan få utfordringer med å være et proaktivt politi. I tillegg til at man ser helt bort fra å videreføre de erfaringer og den kunnskap som er høstet gjennom mangeårig forebyggende politiarbeid. Beholder vi forvaltningsoppgavene vil vi kunne danne grunnlaget for et komplett politi med fokus på kjerneoppgavene.

Nedenfor gis en gjennomgang av de ulike oppgaver og som det framgår støtter vi også at en del oppgaver som ikke støtter opp om kjerneoppgavene overlates til andre. Vi ser at flere av oppgavene bør kunne utføres av andre, både mer effektivt og ikke minst fordi de saklig hører til andre etater.

Kommentarer - overføring av polisiære oppgaver og straffefølgning:

Transport og fremstillinger:

Utvalget foreslår at transport og fremstillinger delvis overtas av Kriminalomsorgen.

Romerike politidistrikt støtter delvis utvalgets forslag.

Romerike politidistrikt foreslår at Kriminalomsorgen overtar alle transporter og fremstillinger etter første fengslingsmøte. Det vil si at ansvaret overføres kriminalomsorgen så snart det foreligger en fengslingskjennelse i saken. I de saker som krever tiltak med tanke på sikkerhet og rømningsfare presiseres det at politiet bistår med sikkerheten. Selve transporten foretas av Kriminalomsorgen

Transport av psykisk syke:

Utvalget foreslår at transport av psykisk syke tillegges helsevesenet.

Romerike politidistrikt støtter utvalgets forslag.

Ansvaret ligger også i dag hos helsevesenet, men det er en utbredt oppfatning både i helsevesenet og befolkningen for øvrig at det er politiet som kommer og henter, transporterer og fremstiller syke personer for lege. Romerike politidistrikt loggførte i 2011 totalt 1014 tilfeller hvor politiet satt inn ressurser på transport av psykisk syke. I 2012 var det pr. 16.oktober 2012 satt inn ressurser på 648 tilsvarende oppdrag.

Sett på bakgrunn av de ressurser som Romerike politidistrikt bruker på slike oppdrag vil etablering av en "psykiatriambulans" i regi av helsevesenet frigjøre betydelige ressurser til polisiært arbeid. En kommer imidlertid ikke bort i fra at politiet iht. til lov er pålagt å utføre bistand i saker hvor sikkerheten må ivaretas.

Ivareta personer som er overstadig beruset:

Utvalget har foreslått at ivaretagelse av personer som er overstadig beruset overføres helsevesenet.

Romerike politidistrikt støtter ikke utvalgets forslag om overføring av denne oppgaven.

Overstadig berusede personer representerer ofte et ordensproblem. Det er grunn til å tro at politiet vil bli involvert i håndteringen av disse selv om primæransvaret overføres helsevesenet. Vi mener ivaretagelse av overstadig berusede personer må være politiets oppgave fordi de som regel fanger opp atferd av kriminell eller ordensmessig art. Vi har veldig få tilfeller med rent "fyll". I 2012 hadde Romerike politidistrikt 792 personer i arrest etter politilovens § 9. En stor andel av dem var der i forbindelse med andre forhold som ikke etterkommet pålegg, ordensforstyrrelser, husbråk, legemssaker, narkotika med mer. I dagens gatebilde er det ikke lenger vanlig med overstadig berusede personer liggende i parker og lignende. Det er vanskelig å se at en gevinst med oppsøkende enheter som henter overstadig berusede personer fra gata.

Romerike politidistrikt foreslår at politiet beholder primæransvaret for denne oppgaven. Det kan imidlertid være hensiktsmessig å se på muligheter for å involvere helsevesenet i tilfeller med gjengangerfyll, da vi ser at dette ofte er forbundet med sykdom.

Kommentar - overføring av forvaltningsoppgaver

Etter politiloven § 2 skal politet forebygge kriminalitet og andre krenkelser av den offentlige orden og sikkerhet. Begrepet "forebygge" vil i sin videste forstand omfatte enhver aktivitet som kan forhindre krenkelse av de interesser politiet skal verne om (Augland, Politirett 1988), mens forebygging i snever forstand vil omfatte konkrete preventive tiltak som med noen grad av sannsynlighet vil hindre at straffbare handlinger skjer i fremtiden (Børstad, POD 2013).

Vi bemerker at utvalget synes å ha lagt til grunn at politiets forvaltningsoppgaver ikke omfattes av begrepet "politets kjerneoppgaver". Som vi påpeker over er vårt fokus i dag at mange av forvaltningsoppgavene nettopp har til formål å forhindre at straffbare handlinger eller andre krenkelser av den offentlige orden og sikkerhet skjer i fremtiden. I tillegg er ofte en forvaltningsmessig reaksjon som utvisning eller tilbakekall av førerkort både mer følbar og mer preventiv enn et forelegg eller kortere fengselsstraff.

Våpenforvaltning:

Utvalget foreslår at politiet beholder våpenforvaltningen.

Romerike politidistrikt støtter utvalgets forslag til at politiet fortsatt skal være tillagt ansvaret som kontrollmyndighet for sivile skytevåpen, våpendeler og ammunisjon.

Politiet kan gjennom kontroll av søkers behov,andel og skikkethet forhindre at enkeltpersoner, som ikke bør ha tillatelse til å anskaffe av våpen med mer, gis tillatelse til

erverv. Tilsvarende kan politiet gjennom kontroll og oppfølging av den enkelte våpeneier kontrollere om vedkommende fortsatt har et behov, har tilfredsstillende vandel og er skikket til å inneha tillatelsen. Slik sett vil politiets våpenforvaltning være et viktig kriminalitetsforebyggende tiltak.

Det er imidlertid viktig at politiet har tilstrekkelige ressurser til arbeidet med våpensaker, og god kvalitet på våpenforvaltningen i alle ledd. Flere politidistrikter har delegert våpenforvaltning til den enkelte driftsenhet, noe som motvirker muligheten for å ha en enhetlig våpenforvaltning. Etter vår oppfatning bør derfor våpenforvaltningen samles innenfor det enkelte distrikt, noe som også vil føre til en samlet og styrket kompetanse. Det mest effektive er kanskje å opprette et sentralt våpenkontor (som vi nå gjør med politiattestene). Det vil sikre god og effektiv saksbehandling, likebehandling og dessuten et godt fagmiljø. Politiregionene kan på sin side prioritere kontroll (oppdagelsesrisiko) og melde inn sakene om psykisk syke, rusavhengige, kriminelle osv som ikke skal ha våpen.

Skjenke- og serveringsbevillinger:

Utvalget foreslår å beholde ansvar for uttalelse om skjenkebevilling i politiet.

Romerike politidistrikt støtter forslaget.

Ordningen fungerer etter vår oppfatning tilfredsstillende. Det er kommunene som gir serverings- og skjenkebevillinger, men politiet har viktige oppgaver knyttet til søknadene som både gir oss mulighet til å påvirke hvem som gis bevillinger og dessuten hvem som evt får fratatt sine bevillinger. Dette er et godt virkemiddel for å forebygge kriminalitet.

Arrangement og demonstrasjoner:

Utvalget foreslår å beholde politiets ansvar knyttet til arrangementer og demonstrasjoner.

Romerike politidistrikt støtter forslaget.

Utlendingsforvaltning:

Utvalget foreslår å flytte utlendingsforvaltningen fra politiet til Utlendingsdirektoratet.

Romerike politidistrikt er delvis enig med utvalget.

Etter vår oppfatning bør politiet fortsatt ha ansvaret for midlertidige oppholdstillatelser, permanente oppholdstillatelser og registrering av EØS-borgere, da dette er arbeidsoppgaver som støtter opp under politiets kjerneoppgaver. På den annen side vil det etter vår oppfatning være formålstjenelig om saker som gjelder statsborgerskap overføres til Utlendingsdirektoratet.

Politianalysen gir, etter Romerike politidistrikts vurdering, et godt bilde av hvordan Norges befolkningssammensetning er i ferd med å endres. Netto innvandring kommer i følge Politianalysen til å svare for ca 50 prosent av befolkningsveksten de neste 30 årene. Det forventes med andre ord en befolkning med endret etnisk, kulturell og religiøs sammensetning. Allerede i dag mangler politiet kunnskap om æreskulturer, innvandringsmønstre samt religiøse og tradisjonelle normer og regler. Slik kunnskap er nødvendig å forstå ved håndtering av konflikter i ulike innvandrergrepper. Vi ser at når vi har saksbehandlingen i oppholdssakene får vi også kompetanse på disse områdene.

Kompetansebehovet, i tråd med det politianalysen viser, vil øke i årene fremover. Det er helt naturlig å anta at vi vil miste viktig kompetanse om oppgavene gis til andre.

Det forventes ifølge Politianalysen at den høyeste andelen tredjelandsborgere vil komme fra land som Kosovo, Somalia, Irak, Afghanistan og Irak. Dette er, slik det pekes på i analysen, også land som er overrepresentert på kriminalstatistikken. Erfaringen de siste år tilsier også at vi på Romeike vil oppleve større og større utfordringer med grenseoverskridende kriminalitet. Dette er kanskje en av de største utfordringer politiet i dag står overfor. I tillegg er falsk identitet en stor utfordring. Kontakt med utlendingssakene gir oss kompetanse og bedre muligheter (forvaltningsinngangene) til å bekjempe kriminalitet begått av utenlandske borgere. Flere av våre saker om falsk identitet er for eksempel avdekket i forbindelse med politiets behandling av søknad om oppholdstillatelser eller EØS-registrering. Gjennom utlendingssakene har vi fått kompetanse på å forebygge og avdekke bruk av ulovlig arbeidskraft og utnyttning av utlendinger/tvangsarbeid.

Det er særlig oppgavene knyttet til søknad om første gangs tillatelse og søknad om fornyet tillatelse, som gir politiet den mest verdifulle kontakten med personer som innvandrer til Norge. Det er i denne første fasen nye dokumenter presenteres, utlendingen registreres og forklaringer gis til myndighetene.

Saksbehandling relatert til søknad om statsborgerskap stiller seg litt annerledes. Da informasjonen i denne fasen i stor grad er gjenbruk av tidligere presenterte dokumenter og forklaringer. Her blir politiets rolle å gi beskjed til UDI når straffbare forhold avdekkes.

Vi støtter fullt ut utvalgets betraktninger rundt kompetanse og fagmiljø. Utlendingsforvaltningen i politiet må sentraliseres i hvert politidistrikt. Slik vil man også komme utvalgets begrunnelse ilangt på vei i møte ved å få mer ressurseffektiv oppgaveløsning. Sentralisering vil dessuten være gunstig i et kontrollperspektiv. Trender og endringer på utlendingsfeltet fanges i stor grad opp ved personlig kontakt med publikum, og lagres og bearbeides som følge av tett samarbeid mellom sivilt og polisisert ansatte.

Utstede politiattester:

Utvalget foreslår at utstedelse av politiattester beholdes i politiet.

Romerike politidistrikt støtter utvalgets forslag.

Politiet har fra 2012 opprettet en særskilt enhet for vandelskontroll. Enheten er lokalisert i Vardø og hører inn under Øst-Finnmark politidistrikt. Enheten vil innen uløpet av 2014 ha ansvaret for å utstede politiattester for hele landet. Tilgangen til strafferegisteret tilsier at oppgaven blir i politiet.

Utstede og tilbakekalle pass:

Utvalget foreslår at utstedelse og tilbakekalling av pass overføres Skatteetaten.

Romerike ser at utvalget har noen poenger her og at dette bør vurderes.

Romerike politidistrikt utsteder om lag 40 000 pass årlig, herunder om lag 7 000 nødpass. Samlet sett innebærer dette en relativt betydelig arbeidsbelastning for politidistriktet.

Det fremheves at politiet har en viss grad av kompetanse til å undersøke en persons identitet, og at det kanskje kan antas at det ligger et forebyggende element i at politiet utsteder pass. Terskelen for å anskaffe et pass på falske premisser vil muligens ligge noe høyere når vedkommende må oppsøke politiet for å få utstedt pass. Politiets utstedelse av pass kan imidlertid i liten grad anses som en arbeidsoppgave som direkte understøtter politiets løsning av kjerneoppgavene.

Politiet vil i flere tilfeller være nærmest til å avdekke om det foreligger passhindringer som nevnt i passloven § 5. Dette kan for eksempel være tilfelle hvor søkeren er etterlyst, besluttet pågrepet eller varetektsfengslet. Et annet praktisk eksempel er hvor det foreligger skjellig grunn til mistanke om at formålet med reisen er ulovlig virksomhet, barnebortføring, kjønnslemlestelse eller æresrelatert tvang eller vold. Dersom arbeidsoppgavene med utstedelse av pass skal overlates til en annen myndighet, vil det således være en forutsetning at det etableres en mulighet for politiet til å registrere passhindringer inn i passregisteret og eventuelt legge inn en sperre mot at pass skal kunne utstedes. Romerike politidistrikt ser imidlertid at overføring av oppgaven kan medføre problemer i forhold til dagens regelverk hvor det er gitt begrenset adgang til innsyn i agent.

Vi antar for øvrig at arbeidet med passutstedelser kan effektiviseres betydelig dersom denne arbeidsoppgaven sentraliseres i det enkelte politidistrikt. Det er også mulig at en sentralisering vil gi en så stor gevinst at det anses som unødvendig å overføre oppgaven til Skatteetaten.

Skiltmyndighet:

Utvalget foreslår oppgaven overført til Statens vegvesen.

Romerike politidistrikt støtter utvalgets forslag om at oppgaven overføres Statens vegvesen.

Fører kort:

Utvalget foreslår at denne oppgaven beholdes i politiet.

Romerike politidistrikt støtter utvalgets forslag.

Vegtrafikkloven gir politiet adgang til å inndra førerkort på grunn av mangler ved helse, kjøreferdigheter eller kjørekunnskap. Dette er tiltak som bidrar til å få ned antallet skader og dødsfall i trafikken. Politiet har også adgang til å treffe vedtak om å inndra førerkort på manglende edrueighet, for eksempel overfor personer som jevnlig misbruker narkotika. Romerike politidistrikt har de siste to år truffet vedtak om å inndra over 280 førerkort, begrunnet i manglende edrueighet hos bilføreren. For å gjenerverve førerkortet vil det i mange tilfeller bli stilt krav om at bilføreren dokumenterer avhold fra rusmidler over noe tid. Dette er etter vår oppfatning sterkt kriminalitetsforebyggende.

Politiets oppgaver knyttet til førerkort har som formål å forebygge kriminalitet og andre krenkelser av den offentlige orden og sikkerhet, jf politiloven § 2. Denne oppgaven må således anses som en del av politiets kjerneoppgaver.

Kjøresedler:

Utvalget foreslår at utstedelse av kjøresedler overføres Statens vegvesen.

Romerike politidistrikt støtter utvalgets forslag.

Håndtere vrak

Utvalget foreslår at håndteringen av vrak overføres til kommunal eller privat virksomhet.

Romerike politidistrikt støtter utvalgets forslag.

Godkjenne vakselskaper og ordensvakter:

Utvalget foreslår at godkjenning av vakselskaper og ordensvakter delvis beholdes i politiet.

Romerike politidistrikt støtter delvis utvalgets forslag.

Etter vår oppfatning støtter politiets kontroll av vakselskaper og ordensvakter opp under politiets kjerneoppgaver. Vakselskaper fører tilsyn med privat område, utfører kontrolltjenester, verditransporter m.m. Da vakselskaper skal bidra til å ivareta trygghet og sikkerhet både for mennesker og verdier må det stilles særlige krav til vakselskapet og dets ansatte.

For å etablere vakselskap stilles det krav til vandel og skikkethet. For de ansatte stilles det også særlige krav til vandel. Politiet vil her ha de beste forutsetningene for både å godkjenne vakselskapene og å forestå kontroll av selskapene og dets ansatte. Det bør likevel vurderes om arbeidsoppgavene knyttet til å utstede tillatelser til å drive vakselskap kan sentraliseres nasjonalt i politiet (som vi har gjort for politiattester).

Politiet har dessuten jevnlig kontakt både med vakselskaper, dets ansatte og ordensvakter. Gjennom denne kontakten, og gjennom politiets kontroller av vakselskaper, har politiet gode forutsetninger for å raskt skride inn og regulere virksomheten og eventuelt, i ytterste konsekvens, trekke en tillatelse tilbake.

Håndtere løshunder og farlige hunder:

Utvalget foreslår at håndtering av løshunder og farlige hunder overføres til Mattilsynet.

Romerike politidistrikt støtter utvalgets forslag.

Hittegods:

Utvalget foreslår å overføre denne oppgaven til kommunal eller privat virksomhet.

Romerike politidistrikt støtter utvalgets forslag med noen begrensninger.

Vi støtter forslaget om å overføre hittegods til kommune eller andre sivile instanser når det gjelder både mottak, registrering, oppbevaring og avhending. Vi ser imidlertid problemer opp mot avdekking av om gods er stjålet og muligheter for tilbakeføring av gods. Det vil være helt nødvendig med ordninger som gir politiet tilgang til nødvendig informasjon slik at kontroll og sporing av gods kan la seg gjennomføre. Vinningskriminaliteten er den type kriminalitet som berør flest og tilgangen til nødvendig informasjon vil være et viktig element i bekjempelse av denne kriminalitetstypen. Det kan synes at hjemmelsgrunnlaget allerede er ivaretatt når det gjelder nevnte funksjoner.

Godkjenne brukthandler

Utvalget foreslår at godkjenning av brukthandlere overføres kommunen.

Romerike politidistrikt støtter utvalgets forslag.

Vi ønsker imidlertid å understreke viktigheten av at politiet beholder de rettslige hjemlene til å kontrollere brukthandlere og det er viktig å se brukthandel i sammenheng med heleri. Pr i dag er dette en lavt prioritert oppgave men vi ser at distrikter som bruker ressurser på kontroller også avdekker kriminalitet og gjennom brukthandelbevilling har mulighet til å regulere at kriminelle ikke kan drive slik virksomhet.

Når det gjelder øvrige forvaltningsoppgaver som ikke er gjennomgått over, stiller vi oss bak forslag til de overføringer av forvaltningsoppgaver som gjengitt på side 85.

Kommentarer til forslag om mulig overføring av sivil rettspleie og namsfunksjoner:

I punkt 11.3.1 I politianalysen vises det til at politidistriktene er rammestyrte, og at dette sammen med økningen av saker innen forvaltning og sivil rettspleie, fører til at politidistriktene må bruke mer ressurser på disse oppgavene og at dette går utover kjerneoppgavene. Det savnes imidlertid et tallmateriale som viser at denne forskyvningen har skjedd i praksis. Vi kjenner oss igjen i beskrivelsen av at disse saksområdene øker, men budsjettmessig er det vanskelig å se at dette har ført til en glidning av ressurser på bekostning av kjerneoppgavene. Samtidig krever denne oppgaven mange årsverk som vi ellers kunne brukt på kjerneoppgavene (mer politi ut).

Vi ser imidlertid at det kan være fordelaktig å overlate disse oppgavene til andre. Dersom man baserer seg på at dagens politi skal konsentreres rundt politiets kjerneoppgaver og oppgaver som underbygger disse, vil en utskilling av namsmannsfunksjonen være naturlig. Utvalgets vurderinger av disse oppgavene synes å bygge på et noe tynt kunnskapsgrunnlag. Forslagene om å fordele de sivile arbeidsoppgavene til henholdsvis Statens Innkrevingssentral, NAV og kommunen, anses lite hensiktsmessig.

Dersom arbeidsoppgavene tas ut av politiet er det viktig at de plasseres et sted der man ivaretar hensynene til skyldners rettssikkerhet, det offentlige uavhengighet, tillit blant brukerne, og at fagkompetansen fortsatt er samlet. Etter vårt syn bør oppgavene derfor overføres til sentraliserte namsfogdkontorer.

Med dette understreker vi behovet for at det foretas en grundig utredning av organiseringen av de sivilrettslige oppgavene før en eventuell endring beslutes.

Utleggssforretninger:

Utvalget foreslår denne oppgaven overført Statens innkrevingssentral.

Romerike politidistrikt støtter at oppgaven tas ut av politiet.

Vi er imidlertid ikke enige i at oppgavene overføres til Statens innkrevingssentral. Begrunnelsen er dels arbeidsmetoden til SI og dels arten av de oppgaver som i dag ligger hos namsmannen.

Utvalget sammenligner saker per årsverk mellom Statens innkrevingssentral og den alminnelige namsmann. Dette gir et meget forenklet regnestykke. For det første er arbeidsmetodene ulike. Før namsmannen nedlegger utleggstrekk i skyldners inntekt foretas en juridisk prøving etter tvangsfullbyrdelsesloven og dekningsloven. Det foretas en konkret

vurdering i hver enkelt sak. Inntektsopplysninger innhentes fra arbeidsgiver eller NAV. Deretter foretas en beregning med utgangspunkt i lønn etter fradrag for skatt og trekk med bedre prioritet. Det settes av midler til: Livsopphold (basert på skyldnerens familiesituasjon), rimelige boutgifter, ev. utgifter til SFO/barnehage, barnebidrag og andre dokumenterte utgifter. Utleggstrekk tas i det overskytende. Ofte medfører denne beregningen at det ikke er rom for trekk.

Så vidt vi vet foretar ikke Statens innkrevingssentral tilsvarende vurdering. Det ilegges automatiske trekk dersom skyldner har arbeid (kr 3 500 per måned) eller ytelser fra NAV (kr 1 300 per måned). Dette gjøres uten forutgående vurdering og ved et tastetrykk. Konsekvensen blir at Statens innkrevingssentral i mange tilfeller ilegger trekk i saker der namsmannen mener det ikke er hjemmel for det. Antall saker per årsverk kan derfor ikke sammenlignes. For det andre behandler Statens innkrevingssentral utleggsforretninger på grunnlag av noen få ensartede typer tvangsgrunnlag, hvor kreditor er en profesjonell part. Våre namsmenn må imidlertid prøve en rekke ulike tvangsgrunnlag og begjæringer både fra profesjonelle og private aktører. Effektiviseringsgevinsten vil derfor være langt lavere enn det utvalget har lagt til grunn. Den samme gevinsten vil en trolig kunne oppnå ved at utleggsforretningene sentraliseres.

Vi anser det uheldig at Statens innkrevingssentral allerede opptrer som både kreditor og inndriver for egne krav. En overføring av saker fra politiet til Statens innkrevingssentral vil etter vårt syn medføre en ytterligere sammenblanding av roller som er egnet til å svekke tilliten til objektivitet i saksbehandlingen.

Vi stiller spørsmål ved om skyldners rettssikkerhet blir ivaretatt dersom utleggsforretningene overføres til Statens innkrevingssentral.

Tvangssalg av løsøre, tilbakelevering og utlevering:

Utvalget foreslår denne oppgaven overført til Statens innkrevingssentral.

Romerike politidistrikt støtter forslaget om at oppgaven tas ut av politiet.

Her vil imidlertid en overføring til Statens innkrevingssentral medføre betydelige utfordringer. Disse forretningene gjennomføres ikke på kontoret. Namsmannen må i praksis hente og verddivurdere den enkelte gjenstanden. Skal Statens innkrevingssentral overta en slik oppgave, vil det kreve et apparat lokalt som kan dra ut for finne gjenstandene, verdsette de, og gjennomføre forretningen.

Fravikelse:

Utvalget foreslår denne oppgaven overført til Statens innkrevingssentral.

Romerike politidistrikt støtter forslaget om at oppgaven tas ut av politiet.

Vi ønsker imidlertid å peke på utfordringen ved at dette er en oppgave som også gjennomføres utenfor kontoret og som krever at man møter opp på adressen til den saksøkte. I praksis gjennomføres en fravikelsesforretning ved at personer og løsøre fjernes fra en fast eiendom.

Andre tvangsforretninger:

Utvalget foreslår denne oppgaven overført til Statens innkrevingssentral.

Romerike politidistrikt støtter forslaget om at oppgaven tas ut av politiet.

Også her peker vi på utfordringer ved overføring av oppgaven til Statens innkrevingssentral. Midlertidig forføyning og bevissikring etter tvisteloven er eksempler andre tvangforretninger som krever tilstedeværelse utenfor kontoret. I slike saker er det gjerne høy temperatur mellom parten og nødvendig med bruk av politioperative ved gjennomføringen.

Sekretariat for forliksrådet:

Utvalget foreslår at denne oppgaven blir kommunal.

Romerike politidistrikt støtter forslaget om at sekretariat for forliksråd blir tatt ut av politiet.

Vi er imidlertid ikke enige i at oppgavene tilbakeføres til kommunen. Vi er enige i domstolsadministrasjonens syn om at det er for mange forliksråd. Vi ser at det kan ligge en effektiviseringsgevinst og et potensiale for kvalitetsheving ved å redusere antall sekretariater.

Dette er arbeidsoppgaver som ble overført til politiet ved omorganiseringen av den sivile rettspleie på grunnplanet i 2006. Samtidig gjorde en lovendring det mulig å starte inndrivning av uimotsagte krav direkte hos namsmannen. En kobling til namsmannen ble ansett naturlig ut fra likheten i grunnleggende saksbehandlingsprinsipper, kontorrutiner, samt innføringen av reglene om direkte inndrivelse av uimotsagte krav. Vi mener at denne koblingen bør videreføres.

Utvalget peker på at det er en uheldig sammenblanding at namsmannen har ansvaret for sekretariatsoppgaven og senere inndriver de samme kravene. Vi kan ikke se at dette er problematisk da det er forliksrådets medlemmer, som er politisk valgt fra kommunen, som fatter alle beslutninger, ikke sekretariatet. Dagens lovverk åpner ikke for at politiet kan være medlemmer i forliksrådene. Det er her fristende å peke på at dette ikke er i nærheten av å være samme dobbelt rolle som Statens innkrevingssentral har ved å være kreditor og namsmann for samme kravene.

Gjeldsordningssaker:

Utvalget foreslår denne oppgaven overført til NAV-kontorene eller Statens innkrevingssentral.

Romerike politidistrikt støtter forslaget om at oppgaven tas ut av politiet, men ikke at oppgaven overføres til NAV-kontorene eller Statens innkrevingssentral (SI).

Vi ser at det kan være hensiktsmessig å samle behandlingen av gjeldsordningssakene for å sikre faglig kvalitet og effektiv saksbehandling. Vi vil imidlertid peke på at en av grunnene til at gjeldsordningsinstituttet i Norge fungerer så bra, er at namsmannen er en objektiv instans som har tillitt hos både debitor og kreditor. Namsmannen har ingen egen interesse i å få i stand ordninger, og sparer rettssystemet for betydelige ressurser ved å treffe objektive og riktige avgjørelser og forhandle frem frivillige gjeldsordninger. Vi understreker derfor viktigheten av at denne institusjonen overføres en objektiv instans. NAV vil i mange tilfeller ha kontakt med skyldneren før og under en gjeldsordning i form av økonomisk rådgivning, søknad om sosial hjelp, bostøtte og lignende, og vil derfor lett kunne få en dobbelt rolle. SI vil kunne få den samme utfordringen ved at de ofte er kreditor eller ivaretar kreditors krav.

under en gjeldsordning. Vi kan derfor ikke se at det er en god løsning å overføre denne oppgaven til verken NAV eller SI.

Hovedstevnevitne:

Utvalget foreslår at denne oppgaven beholdes i politiet.

Romerike politidistrikt støtter ikke forslaget om at oppgaven beholdes i politiet.

Romerike politidistrikt foreslår at oppgaven overføres domstolen.

Politianalysen har gjennomgående benyttet prinsippet ”funksjonseier” og i forlengelse av det foreslår vi at også hovedstevnevitnefunksjonen overføres til rett eier, som etter vårt syn er domstolen.

Erfaring viser at politiet bruker tid og ressurser for å utføre denne funksjonen som i stor grad har betydning for domstolen. Det ville vært mer naturlig at domstolen, som selv fastsetter tid og sted for rettsmøter og forhandlinger, har den direkte kontakt med de ulike parter som skal møte. Hovedstevnevitnefunksjonen hører således ikke hjemme i politiets del av justissektorens verdikjede.

Lensmannsskjønn, naturskadeskjønn og Notarius Publicus:

Utvalget foreslår at denne oppgaven overføres Domstolsadministrasjonen.

Romerike politidistrikt støtter forslaget om at oppgaven overføres Domstolsadministrasjonen.

Skiftebehandling:

Utvalget foreslår at denne oppgaven overføres tingrettene.

Romerike politidistrikt støtter forslaget om at oppgaven overføres tingrettene.

I praksis vil dette si behandling av dødsfallmelding og registreringsforretninger. I NOU 2007:16 Ny skiftelovgivning er det foreslått at tingrettene skal overta behandlingen av dødsfallmeldingene. Romerike var i høringsrunden positive til forslaget, og er fortsatt av den oppfatning at det er unødig ressurskrevende at både domstolen og namsmannen behandler disse sakene. Registreringsforretninger i forbindelse med skifte har vi et forsvinnende lite antall av, og vi har ingen innvendinger mot at denne oppgaven løses av andre.

Administrative støttefunksjoner

Utvalget peker på at gode administrative støttefunksjoner er viktig for å tilrettelegge for utøvelsen av politiets kjerneoppgaver. Slike funksjoner omfatter bl.a. HR, økonomi, IKT, innkjøp, eiendomsadministrasjon, rengjøring, kantinedrift, ekspedisjon, sentralbord og arkiv. For å oppnå effektivitet og kvalitet i politiets oppgaveløsning må disse støttefunksjonene bidra til at politiet kan jobbe effektivt, samtidig som funksjonene selv må være organisert på en måte som sikrer effektivitet og kvalitet, og hvor man unngår unødig

ressursbruk. Utvalget har her valgt å se særlig på administrativt personell og eksterne kostnader, herunder anskaffelser i politiet.

Utvalget foreslår at det opprettes en egen enhet for administrative støttefunksjoner i politiet som omfatter bl.a. lønn, regnskap, anskaffelser og materiellforvaltning, herunder at PDMT nedlegges og funksjonene overflyttes til POD, som politiets nye felles støttetjeneste.

Romerike politidistrikt er delvis enig i forslaget.

Ovenstående områder vil bli behandlet hver for seg under egne avsnitt under.

Romerike politidistrikt ser at en stor andel av beregnet ressursinnsparing vil kunne oppnås ved at flere distrikt/særorgan slås sammen, det er ikke avhengig av et nytt samlende nivå på toppen. Ved å ha bare et hovedkontor for regnskap og lønn i per politidistrikt ved en regionsmodell vil dette gi stordriftsfordel også med dagens systemløsninger. Det vil imidlertid medføre behov for sterk sentral styring ved opprettelse av den nye organisasjonen, og det vil være helt nødvendig med de nevnte sentrale direktivene og felles brukerveiledningene. Med en forsterkning i form av økte controller-funksjoner vil gevinster kunne oppnås raskt. En godt planlagt og gjennomarbeidet oppbygging av ny organisasjon, og ikke minst utpensling og tilpassing av kodeverket gjennomgående i alle dataløsningene, vil kunne bidra effektivt til dette.

Et viktig moment i å oppnå effektiviseringsgevinster er å påse at alle direktiver og retningslinjer følges lojalt opp hele veien. Etablering av et controller-miljø i linjen fra oppstart av ny organisasjon er et viktig ledd og må være et absolutt krav ved etablering av ny organisasjon, uansett modell som velges.

Det som imidlertid må understrekes at skal man lykkes med en sentralisering av disse oppgavene så må det administrative leddet ha robust nok kompetanse og tydelige ansvarsområder slik at de i det daglige ivaretar behovet ut for rask og effektiv saksbehandling. I politiet er det erfaring for at man sentralt undervurderer behovet ute og så bygger man i tillegg lokale ordninger for å bøte på at man sentralt ikke leverer.

Lønnsarbeidet:

Å sentralisere lønnsarbeidet mer enn i dag synes ikke å være en umiddelbar enkel oppgave.

Hovedtyngden av lønnsarbeidet skjer i realiteten i TTA, fordi grunnlaget for alle variable lønnslementer dannes der. Dette arbeidet bygger på den enkelte ansattes turnuslister, noe som utarbeides og forvaltes lokalt. I tillegg er SAP bygget opp som en prosesskjede uten klart skille mellom personalforvaltning og lønn, og det er ulikt hvordan disse fagområdene er organisert i distriktene. Her bør det etter vår vurdering først tas en sentral beslutning om lønn faglig tilhører HR eller økonomiområdet. Siden HR-ansvaret fortsatt skal ligge lokalt vil en eventuell lønssentral måtte bygges opp med utgangspunkt i en slik beslutning.

Utvalget har ikke vært konkrete om hvordan de tenker seg oppgavene løst i den egne enheten for administrative støttefunksjoner. Skal det bare være kompetansesenter, eller skal det opprettes egen lønns- og regnskapsentral der med fullt driftsansvar? Det vises til rapporten fra Mjøsunds arbeidsgruppe i POD i 2010/2011 hvor ulike modeller ble drøftet.

Dersom en tenker å etablere en lønssentral hvor Direktoratet for økonomistyring, DFØ, tar over ansvaret for all lønnskjøring er dette neppe aktuelt. DFØ har i det tidligere arbeidet uttalt at de ikke er interessert i å ha politiet som fullservice-kunde (dvs at DFØ er fullt ut lønssentral). Dette innebærer at politiet i tilfelle må anskaffe nytt personal- og lønssystem for å drifte dette selv, eventuelt outsource til ny leverandør som kan ta hele arbeidet. Dette kan være en fordel med tanke på at SAP ikke takler turnus, kompetanse- eller HMS-data slik de var forventet å gjøre. Men politiet må i så fall etablere både datasystem og bemanning helt fra bunnen av, noe som er kostnadskrevende i oppstartsperioden. I forhold til bruk av DFØ med SAP pluss TTA som tilleggssystem kan dette imidlertid være regningssvarende på sikt.

Regnskap:

SI har i dag en godt fungerende driftssentral for politietaten hvor de både tar ansvar for systemutvikling (regnskap, budsjett, fakturahåndtering med e-faktura og rapportering), brukerstøtte og kommunikasjon ut mot eksterne aktører som banker og rapporteringsinstanser som Finansdepartementet, DFØ osv. Her kan det kanskje være muligheter for ytterligere kjøp av tjenester. Det foreligger per i dag flere områder hvor mange oppgaver burde vært gjort sentralt. Men også her betinger dette at brukerne i etaten må skoles og gis absolutte krav til hvordan det skal følges opp.

Romerike politidistrikt vil ikke anbefale å etablere et nytt mellomledd i særorgan hvis dette skal være et ekstra driftsledd i forhold til dagens løsning. Skal det være besparende må særorganet i tilfelle være fullverdig driftssentral for totalt system og ikke ha et etterfølgende ledd i arbeidskjeden. Det vil alltid være igjen oppgaver lokalt som gjør at det ikke spares noe "ledd" i den enden av prosessene. Vi har erfart ved bruk av DFØ at systemer som skal tilfredsstillende mange ulike statlige aktører ikke tar nok hensyn til politiets særlige behov til at det er tilfredsstillende for noen part. Dette er verken kostnadseffektivt eller positivt for brukerne.

Vi er positive til at det etableres felles sentralbordløsning, samt felles post- og arkivfunksjon.

Materiell, EBA og administrativ drift:

I politianalysens punkt 15.3.8.2 om eksterne kostnader viser utvalget til at POD anslår innsparinger over 200 mill kr årlig gjennom en rekke effektiviseringstiltak, og de har utarbeidet en innkjøpsstrategi. Den omfatter alle former for anskaffelser i etaten innenfor områdene politioperativt materiell, IKT, EBA og administrativ drift. Sentrale virkemidler er sentralisering, standardisering, kompetanseheving og e-verktøy. PDMT skal, som den sentrale innkjøpsenheten i politiet, gjennomføre prosesser og bistå med rådgivning overfor politidistriktene og øvrige særorgan, mens POD skal ivareta en strategisk rolle.

Romerike politidistrikt har stor forståelse for, og ønske om, at det blir mer standardisering og større fokus på for eksempel inngåelse av sentrale rammeavtaler. I tillegg vil vi også påpeke at det vil være stor økonomisk gevinst i å kunne ha en flerårig investeringsplan for å kunne oppnå forutsigbarhet for både leverandørenes produksjonsplanlegging (spesielt på kjøretøysiden) og økonomistyringen både i etaten og hos leverandørene. Dette medfører at det vil måtte båndlegges budsjettmidler i fremtidige år. Selv med ettårige budsjettildelinger vil dette kunne gjøres ved tilstrekkelig samarbeid mellom regionene/distriktene og sentral styring.

Til slutt vil Romerike politidistrikt presisere viktigheten av at PDMT skal være et serviceorgan med støttefunksjon ut mot politidistriktene, med alt dette innebærer, og at det ved organisering av det nye PDMT legges mer vekt på dette enn det tidligere har blitt gjort i det nåværende PDMT.

Teknologi:

Utvalget foreslår at man oppretter en egen enhet for IKT drift og leveranse underlagt POD.

Romerike politidistrikt støtter forslaget med noen bemerkninger. Generelt oppfatter vi politianalysens kapittel 16 om teknologi som en korrekt beskrivelse av virkeligheten i politiet.

Merverdiprogrammet er ett langsiktig program som er viktig. Det må bemerkes at det ikke alene tar for seg alle områdene innen IKT som politiet trenger. Det er derfor viktig at det blir satset på bruk av teknologi utover merverdiprogrammet. Det er også viktig at det man ikke "venter" på merverdiprogrammet på mange av områdene. Det er ett kritisk behov på mange områder som må ivaretas så fort som mulig.

Behovet for investeringer etter innføringen av D#2 antas å ikke ville minke. Innføringen av D#2 som gir mange fordeler og driftstabilitet, men gir også en del begrensninger i bruken. Dette medfører at behovet for sideliggende systemer er økende.

Figur 16.5 som viser utgifter til IKT i politiet for utvalgte land som andel av totalt budsjett for 2012 er upresis. Norge ligger bra an i denne tabellen men den vil ikke vise helheten da den ikke sier noe om den totale rammetildelingen for politiet.

IKT-arbeidet i etaten kan organiseres på mange måter for å bli vellykket. Om det ligger i eget særorgan eller som en del av POD er uten betydning. Noen av de faktorer som er viktig er ledelsesforankring og å bruke IKT verktøy strategisk for å nå etatens mål. Dette kan nås ved målrettet IKT styring og prioritering forankret på alle ledelsesplan. Det er også viktig med langsiktig planlegging og investeringsplaner som gir garantier for gjennomføring av satsinger over tid.

Romerike politidistrikt understreker imidlertid viktigheten av lokal forankring i IKT-arbeidet. Dette for å ivareta en effektiv drift og brukerstøtte som er målrettet til brukerens behov. Hurtigheten i støttearbeidet er også av avgjørende betydning. Mange av oppgavene som politiet utfører kan ikke vente.

Romerike politidistrikt mener at utviklingsarbeid og valg av løsninger skal være sentral styrt.

STRUKTUR OG ORGANISERING, POLITIANALYSENS KAPITTEL 12

Utvalget foreslår en reduksjon av antall politidistrikt til seks politidistrikt (regionsmodellen). Som begrunnelse bygger utvalget på en rekke premisser. Endrer man premissene vil også vurderingen av beste løsning endres. Vi har i vår vurdering i stor grad lagt vekt på premissene til utvalget.

Innledningsvis vil vi også understreke viktigheten av at Politidirektoratet i størst mulig grad får mulighet til å beslutte hvilken organisering politiet skal ha selv. Dette er viktig på nivå 1, men vi vil presisere at det er enda viktigere på nivå 2. I dag er det vår oppfatning at best

mulig organisering av politidistriktene er vanskeliggjort fordi strukturen på nivå 2 er så politisk styrt. Skal vi få til en endring og bedre tilpasning til kriminalitetsbildet og løsning av våre kjerneoppgaver må etaten kunne utvikles på en mer fleksibel og tilpassningsdyktig måte. Dette er et helt sentralt suksesskriterie for fremtidens politi.

Ut fra alternativene ønsker vi en reduksjon av antall politidistrikt til 10 politidistrikt (mellommodellen), hvor Romerike politidistrikt blir en del av politidistrikt Østland.

To hovedpunkter veid tyngst for oss: Nærhet i politiet med ivaretagelse av mest mulig tyngde ut til publikum og hensynet til robusthet og bærekraftighet. En strukturering som mellommodellen vil både ivareta politiets nærhet til publikum og gi tilstrekkelig robuste politidistrikt.

Vi mener at også mellommodellen vil føre til en tilstrekkelig enhetlig organisering og en effektiv utnyttelse av politidistriktenes ressurser. Vi ser også at det kan tenkes variasjoner over mellommodellen der man ender opp med et antall distrikter mellom 6 og 10, litt avhengig av hvordan man vekter premissene om likeverdighet i størrelse, geografiske avstander, befolkningstetthet og de politisære utfordringer som er forskjellige på ulike steder i landet.

Vi opplever at en organisering som regionsmodellen, vil gi styringmessige utfordringer som følge demografiske betingelser og geografiske ulikheter og avstander. Vi forutsetter derfor at dette blir fokusområder i det videre arbeidet med å utvikle norsk politi, og at det tilføres betydelige ressurser som sikrer en helhetlig OU-prosess.

Romerike politidistrikt tror en samling mellom Follo-, Østfold- og Romerike politidistrikt til politidistrikt Østland vil bli den beste løsningen. I vår høringsprosess har vi diskutert hvorvidt Romerike politidistrikt heller burde slås sammen med region Stor Oslo. På mange områder kan dette ha en del for seg; Romerike ligger nær til Oslo og opplever en stor befolkningsvekst både pga nærheten til Oslo men ikke minst på grunn av all den nyetablering og ikke minst ferdsel vi nå opplever langs aksene Oslo havn – Oslo lufthavn. Vårt kriminalitetsbilde har også større forbindelse mot Oslo enn mot Mjøsregionen. Romerike regnes også i andre sammenhenger som en del av såkalte Stor Oslo, både med hensyn til infrastruktur, bolig- og næringsutvikling.

Når vi likevel mener vi vil være bedre tjent med modellen Østland skyldes det dels premissene utvalget har lagt til grunn, jf over, og dels at Stor Oslo vil bli veldig stort i forhold til øvrige distrikter. Vi har sans for utvalgets premiss og noenlunde jevnbyrdighet. Å legge Romerike og da også Follo under Stor Oslo, vil etterlate Østfold for seg. Å også legge Østfold under Stor Oslo vil på den annen side innebære et kjempestort politidistrikt i forhold til øvrige regioner og vil gå mot premisset om jevnstore størrelser.

Med for store virksomheter vil vi også få utfordringer med god ledelse og styring. Vi vil gjerne understreke at selv om nedslagsfeltet i en del saker på Romerike er Oslo, er det uproblematisk å behandle disse sakene i Romerike. At personer som pågripes ikke har tilknytning til Romerike er også uproblematisk, og ikke prinsipielt forskjellig fra andre saker i distriktet hvor personen har tilknytning til Romerike.

I tillegg vil befolkningsvekststen på Romerike tilsi at politibehovet vil øke mer her enn andre steder i landet. Stor Oslo vil på sikt dermed vokse enda mer og mest sannsynlig mer enn

øvrige regioner i Norge. Med hovedstadsutfordringene kan det også bli en utfordring å ivareta Romerikes behov og særpreg ved en innlemming i Stor Oslo. Særlig når man skal styrke nærpolitiet og vi i Stor Oslo vil ha veldig mange ulike typer befolkningsområder (fra storby til landsbygd).

Vi opplever i dag et godt samarbeid med blant annet Oslo politidistrikt. Et slikt samarbeid bør kunne utvikles videre i ny struktur som da blir mer enhetlig og med større virksomheter.

Ved at politi-Norge samles i færre politidistrikter, vil vi få muligheten til å styrke både kompetanse, kapasitet, spesialisering og fagmiljø innen de enkelte politiregioner. Med en samling i politidistrikt Østland vil vi få et distrikt med mer likt kriminalitetsbilde og bostedsmønster (mindre byer, tettsteder, en del landsbygd). Vi tenker at grenseproblematikken vil bli en fellesnevner som bør kunne gi en del fordeler ved sammenslåing, etablering av gode familjører og operativ styrke både i forhold til mobile kriminelle, organisert kriminalitet osv.

Vi vil med politidistrikt Østland fortsette og utvikle det gode samarbeidet med politiet i Oslo/Stor Oslo. Etter vårt syn kan det også være en fordel for Oslo politidistrikt at det blir et rendyrket hovedstadspoliti, med de spesielle politioppgaver som ligger i det. Ikke minst bør det være en klar fordel å i all vesentlighet ha én kommune å forholde seg til.

Robusthet og bærekraftighet er viktige elementer for at en reform skal være vellykket. Romerike politidistrikt er i dag et av Norges største politidistrikter. Vi mener at et robust politi-Norge lettere kan bygges ved at dagens største politidistrikter holdes adskilt og kompetansen fordeles. Det kan også stilles spørsmål ved hvor stort ett politidistrikt egentlig bør være for best mulig ressursutnyttelse og effektivitet.

Romerike politidistrikt har etter en helhetsvurdering derfor landet på at en innlemming av Romerike politidistrikt i politidistrikt Østland blir mest hensiktsmessig når argumenter som nærhet til publikum, robusthet og likeverdighet i størrelse ligger på vektskålen.

I det følgende går vi gjennom de forskjellige fagområdene i vårt distrikt, og forsøker å peke på eventuelle utfordringer og/eller potensial ved en implementering av Romerike i politidistrikt Østland. Da Gardermoen politisstasjon står i en særstilling, vil organisering av denne enheten bli behandlet i et eget punkt.

Gardermoen

Romerike politidistrikt ser det som naturlig at hovedflyplassen følger Romerike og blir en del av politidistrikt Østland.

I vurderingen har vi lagt vekt på at en slik strukturering vil føre til at Rygge lufthavn, som også har en betydelig utenlandstrafikk, vil høre inn under samme politidistrikt. Dette vil føre til at kompetanse innenfor grensekontroll (land, luftfart og sjø) vil bli samlet innenfor samme politidistrikt, noe som trolig vil gi stordriftsfordeler. Innledningsvis handler ansvaret for Gardermoen i all vesentlighet om løsning av de daglige utfordringer. Spørsmål knyttet til beredskap og statsbesøk er svært sentrale. Samtidig er det hverdagen som er hovedutfordringene på flyplassen.

Oppgaveportefølje:

Politiets tilstedeværelse ved landets hovedflyplass, Oslo lufthavn, er primært for å gjennomføre grensekontroll og respondere på hendelser i sikkerhetskontrollene.

I tillegg til å være et samferdselsknutepunkt har lufthavnen utviklet seg til også å være et handelssentrum med samling av mange mennesker (opp mot 70.000 mennesker er gjennom lufthavnen i døgnet). Dette genererer ordinære politioppgaver som ordensforstyrrelser, psykiatri, vinning, vold og etterforskning i stort omfang.

Grensekontrollen vår avdekker både ulovlig innvandring og grenseoverskridende kriminalitet i tett samarbeid med Tollvesenet. Dette er tunge saker som genererer arbeidsoppgaver som etterforskning, avhør, ransaking, beslag, og transport og framstillinger.

Politistasjonen har et forebyggende fokus med det mål å forhindre ulovlig innvandring, grenseoverskridende kriminalitet, tyveri fra de reisende, alvorlige hendelser som ulykker, terror og ansattkriminalitet. Politiet er nær samarbeidspartner med flyplassseier og andre aktører i lufthavnen når det gjelder flyplassrelaterte utfordringer.

Struktur Gardermoen politistasjon:

Da hovedflyplassen ble etablert ble det besluttet at politistasjonen skulle håndtere alle polisiære oppgaver. Samtidig er det flyplasspolitioppgaven som er hovedoppgavene. Av og til grad bidrar politistasjonen også ellers i distriktet når de har kapasitet. Det er også litt spesielt at man p.t. har to døgnbemannede vakter i hhv grensen og på politistasjonen, underlagt operasjonssentralen på Lillestrøm.

Beredskap på Oslo lufthavn:

I forbindelse med innføring av indre grensekontroll ved Oslo lufthavn som et tiltak ved mistanke om eksempelvis terroranslag vil det være helt avgjørende å få raske beslutninger fram samtidig som de riktige ressursene kanaliseres og koordineres.

Oslo politidistrikts nasjonale bistandsressurser er naturlig knyttet opp mot Oslo lufthavn, både i planverket, men også i forbindelse med trening. Dette gjelder blant annet de nasjonale beredskapsressursene og livvaktjenesten.

Romerike politidistrikt har imidlertid samlet kommet frem til at beredskapshensynet ikke bør tilsi at flyplassen legges under Stor Oslo. Med distrikt Østland og målsettingen om mer nærpoliti bør distriktet øke også sin kompetanse og kapasitet i beredskapssammenheng. I tillegg vil uansett Beredskapstroppen svære spydspissen innen beredskap. Uavhengig av om Gardermoen ligger under Østland eller Stor Oslo må uansett Beredskapstroppen reise ut til flyplassen og vi må uansett i stor grad måtte bruke lokale ressurser i innledningsfasen. Det bør også være mulig å utvikle samarbeid og trening videre og slik sett sikre at vi har et effektivt politi ved store uønskede hendelser på hovedflyplassen

Sakstilfanget

Vi har i høringsrunden nøye vurdert det faktum at så godt som alle straffesaker om narkotikakriminalitet, ulovlig innvandring, menneskesmugling m.m., går via Oslo eller har et mottaksapparat i eller rundt Oslo. På årsbasis etterforsker Gardermoen politistasjon ca. 30 saker som omhandler grov narkotikakriminalitet, hvor mottakerapparatet antas å være i Oslo. Men mange av andre saker knyttet til narkotikakriminalitet har endelig mål helt andre kanter av landet. Akkurat som mange saker i Oslo går via byen men med endelig bstemmelsessted andre steder. Mange av sakene er mer knyttet til innreise og forhold på

flyplassen. Det handler egentlig i stor grad om heller å sette politistasjonen i stand til å håndtere den kriminaliteten som kommer som følge av flyplasssituasjonen til fordel for hele politi-Norge.

Politistasjonen håndterer årlig mellom 600 til 700 VIP-besøk, hvor de langt fleste reiser til eller fra Oslo. Noen VIP-besøk er svært krevende. Gardermoen politistasjon er landets største leverandør av etterretningsinformasjon i Indicia i saker som ofte kan knyttes til Oslo.

Det fremstår som en utfordring om Gardermoen politistasjon alene skulle ha tilhørighet til Stor Oslo, både i forhold til praktisk samarbeid internt (bl.a. integrert påtale) men også i forhold til behov for hjelp fra andre enheter. Geografisk nærhet gjør samhandling på tvers av driftsenhetene enklere.

Selv med den del av sakstilfanget som har sammenheng med Stor Oslo mener vi etter en samlet vurdering ser Romerike politidistrikt det som naturlig at hovedflyplassen følger Romerike og blir en del av politidistrikt Østland.

Beredskapsevne og ivaretagelse av kjerneoppgavene – tilstedeværelse av politi

Operasjonssentral:

En robust Operasjonssentral er beregnet med 60 årsverk av utvalget. Romerike har pr i dag 29 stillingshjemler og en kan derfor anslå at modell Østland vil gi robuste sentraler som kan være i stand til å håndtere svært alvorlige hendelser og/eller flere pågående hendelser. Operasjonssentralen vil ikke bli påvirket av avstander på lik linje som Innsatsledelse, IP3 med fler.

Innsatsledelse:

Utvalget anslår 15 årsverk for at et distrikt skal være robust. Videre at alle politidistrikter bør ha minst en innsatsleder på tjeneste til enhver tid, noe som krever minimum ni årsverk. Utvalget skriver videre at innsatsleder er avhengig av å være til stede der hendelsen skjer for å ivareta sine lederoppgaver.

Det er i analysen ikke fastsatt noe krav til "responstid" for innsatsleder fra han mottar oppdrag til han er på stedet og ivaretar sine oppgaver. Dette er det viktig å få en avklaring på opp mot hvor mange innsatsledere som må være på tjeneste i de forskjellige modellene. I regionsmodellen er det avstander opp mot 500 km og seks timer, mens mellommodellen gir avstander opp mot 220 km. Både mellommodellen og regionsmodellen gir behov for flere innsatsledere på vakt enn beskrevet i politianalysen, og det er derfor påskrevet at det blir definert responstid for innsatsledelse for å kunne komme frem til et tilstrekkelig antall årsverk. I dag har noen politidistrikter allerede flere innsatsledere i hver sin region. En region Øst vil nødvendigvis ha mange innsatsledere på jobb til samme tid og utvalgets anslag virker lavt.

IP 3:

Utvalget mener at et robust politidistrikt til enhver tid bør disponere ca. åtte IP3-godkjente tjenestepersoner som må være gripbare på kort varsel. Dette forutsetter 72 årsverk. Dette tallet vil igjen gi fire aksjonsbiler.

Romerike politidistrikt vil også her peke på at responstid er avgjørende for lokalisering og behov. Videre er det avgjørende at utvalget definerer responstid for å kunne finne et riktig

antall årsverk.. Vi mener tallet på årsverk for IP3 tjenestepersoner som utvalget har lagt til grunn er for lavt. For å opprettholde et robust fagmiljø, trening og opplæring må antall årsverk økes.

Det er videre viktig å peke på at ovenstående årsverk er et minimumsantall for robusthet. Det vil si at antallet må økes ytterligere jo større politidistrikt som opprettes.

Sentralarrest:

St. melding 22, Politireform 2000 beskrev politidistrikter med en hovedarrest i hvert politidistrikt. Hvordan det er tenkt i denne analysen er uklart.

Romerike politidistrikt er bekymret for at det i politidistrikt Østland, et av flere politidistrikt med store transportavstander, vil gå med store ressurser til transport av pågrepne og berusede personer dersom ikke dette blir overtatt av andre allerede på stedet. Etter vår oppfatning vil det derfor være viktig at det kan etableres og driftes flere arrestere i politidistriktene. Dette kan for eksempel løses ved at sentralarrestene i Sarpsborg, Ski og Lillestrøm beholdes dersom eksempelvis politidistrikt Østland blir etablert. Eventuelt om man i større grad kan la andre få ansvaret for all transport og reduserer behovet for flere arrestere.

Sonestruktur må vurderes:

Romerike politidistrikt ser for at utfordringer knyttet til avstand, både når det gjelder responstid og arrest, kan løses med inndeling og definering etter soner.

Å finne en løsning på dette vil være viktig enten man lander på en mellommodell eller regionsmodell.

Felles kriminalenhet

Romerike politidistrikt er per dag dato blant de største politidistriktene i landet. Til tross for dette har distriktet ikke kapasitet til å holde seg med tilstrekkelig dimensjonerte spesialistfunksjoner innen etterforskning og påtale. Ved endringer av struktur på nivå 1 og nivå 2 bør det imidlertid være gode muligheter for å sikre større og robuste fagmiljøer.

Analyse:

Distriktet har to stillinger avsatt til strategisk analyse. I Romerike politidistrikt vurderes potensialet for mer kunnskapsbasert styring av ressursene å være betydelig. Det vil kreve en styrking av årsverk innen analyse. Muligheten til å øke kapasiteten og kompetansen på analyse vil være bedre i større distrikter. Mellommodellen vurderes å gi store nok enheter til å kunne etablere en tilstrekkelig ressurs på analyse.

Organisert kriminalitet:

Romerike politidistrikt har allerede et sakstilfang alene som kan forsvare et større spesialistmiljø. Intern organisering (driftsenhetsstrukturen og organiseringen av etterforskningsansvaret for straffesaker på Gardermoen) er blant årsakene til at distriktet ikke kan etablere et etterforskningsmiljø med bedre kapasitet. Sammenslåing av distrikter på størrelse med mellommodellen antas imidlertid å kunne gi mulighet til å etablere både nødvendig spesialkompetanse og kapasitet i eget distrikt uavhengig av organiseringen på nivå 2. Samtidig vil en utvikling av mer robuste enheter på nivå 2 bidra ytterligere.

Den foreslåtte dimensjoneringen i analysen med 20 etterforskere vurderes å være for lite for å oppnå en robust og operativ døgnbasert tjenesete.

Ved Romerike politidistrikt er det tolv etterforskere som jobber kun med organisert kriminalitet. Men det gir ikke kapasitet til å benytte spesialiserte etterforskere i alle saker der behovet foreligger, ei heller døgnbasert tjeneste (bl.a for spaning). Distriktet har heller ikke kapasitet til å etablere spesialkompetanse som er nødvendig for å kunne benytte samtlige av de etterforskningsmetodene lovverket åpner for. Distriktet er avhengig av bistand fra Oslo politidistrikt både i forhold til kapasitet og kompetanse innen en del av de utradisjonelle metoder.

Vold og sedelighet:

Her også gjør vi en spesialisering. Det er i år opprettet egne SO-team men kapasiteten er slik at en del saker fortsatt må etterforskes på lensmannskontorene. En opprettelse av distrikt Østland bør gi større fagmiljøer og frigjøre politikraft for å styrke kapasiteten.

Estimatet i analysen på 10 årsverk for å etablere et robust etterforskningsmiljø, anses ikke å være tilstrekkelig- Romerike politidistrikt har åtte etterforskere dedikert til behandling av seksuelle overgrepssaker, samt fem på taktiske etterforskere, som delvis dekker de alvorligste voldssakene (i tillegg til andre alvorlige saker). Teamet dekker bare en liten del av distriktets saksportefølje innenfor området, og alvorlige volds- og sedelighetssaker etterforskes også i stor grad ved de geografiske driftsenhetene.

Vi har et tilstrekkelig sakstilfang til å etablere og opprettholde robust spesialkompetanse, men ikke tilstrekkelig kapasitet. Dette skyldes blant annet at alle geografiske driftsenheter har etterforskningsansvar, hvilket vanskeliggjør sentralisering av spesialiserte etterforskningsoppgaver.

En sammenslåing av flere distrikter ville formentlig gi positiv effekt, men det krever også at det skjer en reduksjon av enheter på nivå 2.

Krimteknisk:

Det foreslåtte minimumsnivået på teknisk etterforskning på 20 personer vurderes som tilstrekkelig.

Romerike politidistrikt har nå sju kriminalteknikere. Distriktet har med dagens organisering ikke god nok kapasitet til å håndtere døgnberedskap for kriminalteknikere, og heller ikke nok ressurser til å klare det. Reduksjon i antall distrikter vil muliggjøre døgnberedskap, og dessuten bedre utnyttelse av de teknikerne som til en hver tid er på jobb ved at de betjener et større distrikt, selv om det blir lengre reiseavstander. Manglende beredskap på teknisk etterforskning gir dårligere kvalitet i etterforskningen, og lite effektiv ressursutnyttelse ved utstrakt bruk av overtid i saker som etter sin art gjør det umulig å utsette eller nedprioritere teknisk etterforskning.

Det foreslåtte nivået vil kunne oppnås innenfor en organisering etter mellommodellen.

Øko-team:

Romerike politidistrikt har et samlokalisert Øko-team i distriktet med 8 etterforskere, 2 revisorer, 2 påtalejurister og 1 bistandsrevisor.

Dette er tilstrekkelig til å ivareta funksjoner og kompetanse. Kapasiteten er imidlertid ikke tilstrekkelig, slik at øko-saker også må etterforskes ved de geografiske driftsenhetene.

Analysens anslag om 10 årsverk som mal for en robust enhet fremstår som for lavt. Mellommodellen bør kunne gi tilstrekkelig robuste Øko-team.

Etterforskningsledelse:

Etterforskningsledelseskapasiteten burde styrkes i tillegg til de spesialiserte disiplinene. I likhet med øvrig spesialisering vil muligheten for dette bedres i større distrikter.

Påtalejurister:

Politianalysen har viet påfallende lite oppmerksomhet til påtalearbeidet i politiet. Slik norsk politi er organisert, med påtalefunksjonen som en integrert del av politiet, burde denne funksjonen etter vårt syn, vært gjenstand for grundigere analyse, både i forhold til organisering og funksjon.

Den faglige ledelsen av etterforskningen utøves av påtalemyndigheten, med Riksadvokaten som øverste myndighet. I det praktiske arbeid utøves denne myndigheten av påtalejuristene i politiet.

For å sikre en effektiv og kvalitetsmessig forsvarlig etterforskning er det ikke nok å sikre tilstrekkelig påtalekapasitet til å ivareta integrert påtaleledelse, påtaleavgjørelser og gjennomføring av aktorater. Påtalejuristene i politiet må også organiseres på en slik måte at det kan etableres spesialistmiljøer som holder en høy faglig standard innen for sine respektive disipliner, jf. kravene til bærekraftige etterforskermiljøer ovenfor. Dette er av avgjørende betydning for kvaliteten og effektiviteten i straffesaksarbeidet.

Rapporten bygger på et minimum på 20 jurister for å etablere et robust miljø. Dette anslaget fremstår som for lavt for å kunne etablere spesialisert fagkompetanse samtidig som en effektiv straffesaksavvikling ivaretas. Dette er mindre enn det sakstilfanget til Romerike politidistrikt alene krever i dag. Vi har i dag 25 årsverk som brukes til påtalearbeidet. Likevel har vi utfordringer med å ivareta nødvendig spesialisering for å sikre kvalitet i etterforskningsledelse og påtalearbeid, gitt graden av alvorlige og større saker politidistriktet nå har som følge av befolkningstetthet og -sammensetning. Innenfor den ressursen påtaleleddet har, skal det også settes av kapasitet til å behandle hverdagskriminaliteten og ivareta jour-tjeneste. Med et lavere sakstrykk er det grunn til å tro at også sakene som krever spesialisering ville bli færre, og at sakstilfanget i seg selv ville vanskeliggjøre utvikling og vedlikehold av spesialkompetanse.

For å ha en påtalegruppe som er stort nok til å etablere gode spesialistmiljøer bør politidistriktene etter vår mening opp i den størrelsen som følger av mellommodellen for Østland.

Vi slutter oss til analysens anbefaling om en felles standard for dimensjonering av påtalekapasiteten i det enkelte distrikt.

For å dimensjonere en robust påtaleenhet bør det i tillegg til antall påtaleavgjørelser pr jurist ses hen til forholdstallet mellom tjenestemenn og jurister. Fordelingen må balanseres for å unngå flaskehals.

Jour-tjeneste er en meget ressurskrevende oppgave for påtaleenhetene. Tjenesten er døgkontinuerlig, og utføres i Romerike politidistrikt hovedsakelig som reservetjeneste, dog med tilstedeværelse åtte timer lørdag og søndag.

Større distrikter vil åpenbart gi en stor rasjonaliseringsgevinst, ved å innføre felles jour-tjeneste for hele det sammenslåtte distriktet. Større oppdragsmengde vil muliggjøre døgkontinuerlig tilstedeværelse og dermed også sikre bedre påtaleledelse av straffesakene i initialfasen

For Romerike politidistrikt vil både mellommodellen og regionsmodellen gi mulighet for robuste miljøer både innenfor etterforskning og påtale. Sett fra et lokalt perspektiv vil regionsmodellen gi en del utfordringer knyttet til geografiske avstander som unngås ved valg av mellommodellen.

Valg av regionsmodellen vil måtte medføre omorganisering av statsadvokatembetene, ettersom politidistrikt Østlandet i dag omfatter politidistrikter er underlagt Oslo statsadvokatembeter og Hedmark og Oppland statsadvokatembeter.

Oppsummert vil en reduksjon i antall distrikter styrke kvaliteten og effektiviteten i påtalemyndigheten. Vi vil se:

- Større og mer kompetente spesialistmiljøer
- Effektivisering og bedre kvalitet i kompetanseutviklingsarbeid og intern opplæring
- Større rettslikhet.
- Betydelig rasjonaliseringsgevinst for jour-tjenesten. Bedre forutsetning for god påtaleledelse i initialfasen.
- Bedrede styrings- og kontrollmuligheter for høyere påtalemyndighet.

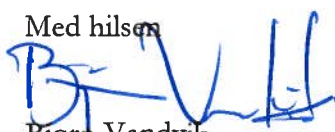
Den organiserte kriminaliteten i Romerike politidistrikt har hovedsakelig tangeringspunkter til Oslo politidistrikt. Dette gjelder både de alvorlige og grenseoverskridende sakene på hovedflyplassen og organisert kriminalitet for øvrig i distriktet. Den samme tendensen ses også i de andre politidistriktene i det sentrale Østlandsområdet. Etter vår vurdering løses ikke dette ved en utvidelse av Stor Oslo, og vi slutter oss følgelig til analysens anbefaling på dette punktet. Effektive samarbeidsrutiner på tvers av distriktsgrensene vil fortsatt være like viktig etter en eventuell reduksjon av antall politidistrikter.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Utvalget har bevisst ikke komme inn på hvem som eventuelt skal overta oppgavene fra politiet. Vi har i liten grad også brukt dette. Det må imidlertid være et poeng at politiet får beholde de ressursene som frigjøres ved at oppgaver tas ut.

Vi ser fram til den videre prosessen og har store forventninger til ny organisering av et politi som skal håndtere fremtidens utfordringer på en god måte. Vi mener utvalgets forslag med noen nyanseringer som nevnt peker ut en god kurs videre.

Med hilsen

Bjørn Vandvik
politimester